

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Uredništvo v Alojzijeвиšču, upravništvo v Marijanišču.

Gregorianski koral, njegov postanek, razvoj in uporaba.

(Po svojih predavanjih na poučnem tečaju v Ljubljani spisal dr. Jos. Mantuani.)

(Dalje.)

Iz te dōbe imamo spise o koralu od nekega Aristotela (ki je živel koncem 12. in v začetku 13. veka). Drugi je Walter Odington, menih, ki je bil izvoljen l. 1228. za nadškofa Canterburyjskega, (izr. Kānterbōrij-skega) a ni dobil potrdila. Pisal je o koralu in o mnogozvočni glasbi. Isto tako Hieronim Moravski (živel in pisal okoli l. 1260), dočim se je Elias Salomonov (ok. l. 1274), samo s koralom pečal.

Zelo temeljito je pisan „Lucidarium musicae planae“, ki nam ga je zapustil Marchettus Padovanski: a tudi za menzuralno in večglasno muziko je njegov: „Pomerium musicae mensuralis“ silno važno delo. Živel je ta mož v drugi polovici 13., in v prvi polovici 14. veka.

Janez Garlandijski mlajši (pisal ob prehodu 13. in 14. veka), se bavi samo s koralom, dočim starejši njegov sorodnik po imenu (okoli 1210 — 1230) piše o menzuralni glasbi.

Engelbert opat Admontski († 1331), obdelava v svojem spisu „De musica“ osobito koral. Istotako Peter od Križa ali de „Cruce“ (ki je živel v 13. veku); a učeni Janez de Muris (ok. 1270 — 1350) se peča mnogo bolj z menzuralno glasbo, nego s koralom, dasi ga ne pušča popolnoma v némar.

Simon Tunstede († 1369) se bavi s koralom, z menzuralno in instrumentalno glasbo; Janez Keck (ok. 1450) je pisal samo o koralu, benediktinec Adam iz Fulde († ok. 1460) o koralu in o menzuralni glasbi, istotako tudi Janez Tinctoris († pred l. 1511).

Ne smemo pa pozabiti dejstva, da so bili teoretiki ob enem tudi skladatelji, ki so svoje tvorne sile uporabljali za skladanje novih cerkvenih napevov. Odo Clugnyjski je bil tudi skladatelj; vemo, da je zložil več antifon na čast

sv. Martinu. Herman bromi je uglasbil marianski antifoni: „Alma redemptoris“ in „Salve Regina“, in od Adama iz Fulde imamo ohranjenih 15 cerkvenih in 4 svetne glasbotvore, vse za 3, 4 ali celo 5 glasov (prim. W. Niemann, v kirchenmusikal. Jahrbuch, 1902, str. 9. nsl.

Da je padalo seme tega teoretično-praktičnega pouka na rodovitno zemljo, pričajo skladatelji, ki jih ne nahajamo med teoretiki. Taki so: Adam iz samostana sv. Viktorija v Parizu († 1173), ki je zložil in uglasbil 45 do 51 sekvene; sv. Hildegarda, opatinja, od katere je ohranjenih 70 koralnih kompozicij; papež Inocencij III. († 1215), ki je zložil binško sekvenco: „Veni sancte Spiritus“ in Jacopone de Benedictis ali pa: da Todi († 1306), ki je zapustil idealni žalospev „Stabat mater“. (Prim. tudi še Kienle, Chorschule, III. izd., str. 125. nsl.)

Rekli smo popreje, da smo v dobi koralne stagnacije. Poznali so ga še, in tudi uporabljali so ga — a postal je bil samo stojalo za bliščeče poslopje mnogoglasja, katero ga je, rekel bi, utopilo.

Veljalo je pa vendar pravilo, da bodi to stojalo vzeto iz koralovega zaklada. Tedanji skladatelji se niso mučili s tem, da bi izumili kako novo, originalno muzikalično misel, temveč so si vzeli koralni napev, če so skladali za cerkev, in so ga večglasno obdelali, reči bi morebiti smeli: „Kontrapunktično harmonizirali“. Da je gladki tok koralnih melodij pri tem včasih zelo trpel, osobito gledé ritma, o tem se lahko vsakdo prepriča, ki proučuje stare skladbe. Opomniti je pa pri tej priliki, da je poznala ta doba, o kateri govorimo, mnogo takih koralnih melodij, kojih danes vobče ne poznamo, ker so izginile iz liturgičnih knjig, osobito po tridentinskem cerkvenem zboru.

Takrat pa so bile vobče znane vsaj v tistih škofijah, v katerih so se rabile. In ravno zato je nastalo pravilo, da naj se vzame znani cerkveni ali koralni napev za tenor ali vodilni glas.

Dokler je bilo mnogoglasje še nerazvito, dokler so popevali samo v vzporednih oktavah, kvintah in kvartah — to so nazivali „Organum“ ali „Diaphonia“ — toliko časa je tudi ostal gibčni tok koralnih melodij načelno nedotaknjen. To naj pojasnijo nastopni trije primeri.

1. „Organum“ v oktavah; vodilni glas je v sredi, ali v tenorju:

VI.

Tu Pa - tris sem - pi - ter - nus es fi - li - us.

2. Organum v kvintah; vodilni glas je v tenorju, spremljevanje (= vox organaria) v basu, kvinto nižje. A vodilni glas je tu podvojen v sopranu, spremljava podvojena v altu:

VII.

Nos qui vi-vi-mus be-ne-di-ci-mus Do-minum ex hoc nunc et us-que in sae-cu-lum.

3. Organum v kvartah, po istih načelih kot predhajajoči:

VIII.

Sit glo-ri-a Do-mi-ni in sae-cu-la.

Tudi še druga vrsta diafonije, ki je bila vedno samo dvoglasna, a je dopuščala razven kvint in kvart tudi še primo, sekundo in veliko terco kot prehodne intervale, ne moti še gibčnosti koralove:

IX.

Tu Pa-tris sem-pi-ter-nus es Fi-li-us.

Drugače pa je bilo potem, ko so začeli skladati dve- in večglasne popevke v merjeni pisavi, to se pravi z glaskami, ki so imele vsaka zase strogo odmerjeno časovno vrednost. Tu se je poizgubila najprej lahka gibčnost koralova ob tem, da so pisali vodilni glas z notami dolge časovne vrednosti, češ, da naj se tako dvigne iz drugih glasov. Za primer podam dvoglasni „Verbum bonum et suave“ iz 12. veka po Coussemaker-jevi: *Histoire de l'harmonie au moyen-âge*, (traductions, str. XXXII, št. 33):

Ver-bum bo-num et su-a-ve per-so-ne-mus.

Na ta način je pa postal tenor ali vodilni glas mrtev ali vsaj okorel v svoji ritmiki. Sedaj nam je jasno, zakaj da so imenovali potem koral „musica plana“ = enakomerna glasba. (Prim. P. Aubry [= Ôbri] *Cent motets du XIIIe siècle*. Paris, 1908, v katerem delu imamo velezanimivo zbirko večglasnih motetov, kritično prirejenih.) (Dalje prih.)

Na Dunaj.

(Piše Fr. Kimovec.)

(Dalje.)

Pri pedalu smo se očitno spopadli, bilo je kakor mal odmev iz avstrijskega državnega zbora: na eni plati Nemec, na drugi Slovan. Določiti nam je bilo število pedálnih tipkek. Kot idealno se je postavilo število 30 za pedalne tipke, za navadne razmere naj bi jih ostalo 27, manj nikakor ne. Tedaj pa vstanejo nekateri avstrijski Nemci in začno dokazovati, da je 30 tipkek brezmiselno delati, pa tudi 27 povsem preveč, zakaj organisti po deželi da so tako zanič, da jim je ena oktava ali kvečjemu poldruga več kot dovolj. Neizrečeno so udrihali, z Nemci iz nemške „države“ smo jih pa poslušali. Ko se več ni dalo prida povedati, vstanem ter jih približno takole z vso prijaznostjo pozdravim:

Nikakor nečem ugovarjati gospodom, ki so ravnokar soglasno vneto dokazovali veliko mizerijo in bedo glede organistov v Avstriji. Na besedo jim verjamem, da so v deželah ki jih zastopajo, res tako čudovito slabi da, popolnoma neizobraženi organisti. — Odločno moram oporekati mnenju, kakor da bi bila v celi Avstriji taka beračija. Med Slovani, zlasti med Slovenci na jugu monarhije imamo v kmečkih župnijah in v oddaljenih gorskih vaseh organiste, ki so smožni igrati Bacha in moderne mojstre, organiste, ki izrabljajo danes vseh 27 tipkek, ki jih imajo in jih bodo izrabili 30 in več, če jih bodo le imeli! Naj se torej debata v tem zmislu dalje snuje. — Pa se ni nič več snovala. Gospodje so se menda „višje“ kulture avstrijskih Nemcev sramovali in tako je naš odsek zopet dobil značaj mirnega, skrbnega idealnega delovanja.

Torej idealno je pedal 30 tipkek od C — f¹ pri večjih orglah naj se to število vsekako obdrži, pri malih se tudi svetuje, ker stroški za popolni pedal ne pridejo v poštev, vendar pa se sme obdržati tudi število 27.

Menzura pedala (širina od srede tipke C (velikega C) do srede tipke f¹ (enkrat črtanega f) se je določila med 115 cm (najvišja) in 108 cm (najnižja, mehlinška); najugodnejša je srednja mera krog 112 oz. 113 cm (od srede C do srede f¹).

Priporoča se vbokel pedal (konkave Schweifung), največ 3 cm; tudi se smejo tipke tako urediti, kakor da bi bile polumeri kroga, ki ima središče za organistovim hrbtom. To seveda le v zelo majhni meri (5 cm). Pripomniti pa moram, da za to radiarno uredbo (radiäre Strahlung) ni bil nihče navdušen.

Pač pa naj bodo zgornje tipke nastavljene v obliki krožnega loka (bogenförmige Anlage d. Obertasten) in sicer naj bosta srednji dve zgornji tipki cis in dis dolgi po 13 cm, skrajne d e Cis in dis¹ po 18 cm.

Vidna dolžina spodnjih tipkek bodi najmanj 60, največ 80 cm; srednja mera 70 cm je najugodnejša. Tipke naj bodo proti igravniku nagnjene

nekako 1,5 — 2 cm. — Višina sprednjega¹⁾ roba zgornje tipke proti spodnji tipki znašaj 3 cm. Zgornja tipka lahko vstaja proti igravniku približno za 1 cm. Sprednji rob zgornje tipke bodi zaokrožen; od zgornjega roba naj se tipka posname približno v kotu 60° proti horizontali.

Tipke naj bodo široke krog 25 mm, na vrhu vse zmerno obokane.

Srednji pedalov c pride navpično pod srednji manualov c, navsezadnje bi se pa tudi smela sreda pedala ustaviti pod sredo manuala.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Idrije. (Staro in novo o priliki novih orgel.) — Dne 3. oktobra so se slovesno blagoslovile nove orgle, opus. XVIII. g. Milavca, orglarskega mojstra v Ljubljani. Bilo je že prej veliko zanimanja zanje, ker se je bil raznesel glas, da bo delo obsegalo vse novejšo in preizkušeno iznajdbe orglarske umetnosti. Ko jih je mojster postavil in uglaševal, se je dostikrat zbralo na koru več glashenikov, ki bi radi videli novo mehaniko, sestave in barvo novih orgel. Celo profesorji naše realke so prišli na kor poizkušat posamezne registre, kadar je pa kdo udaril na polne orgle, je došlo precej ljudi v cerkev in vstrajali so skoraj ves čas, dokler ni nehal orglavec s preludiranjem. Ni čuda, da je bila v nedeljo prostorna cerkev ob 10. uri polna ljudi. Novo latinsko mašo je zložil v ta namen g. Pogačnik, v kateri je hotel dati precej samostojnega gibanja vsem glasovom. Maša ni težka, naš cerkveni zbor jo je v 4 izkušnjah popolnoma obvladal. Posvetil je to mašo dvornemu svetniku in voditelju rudnika g. Billeku, ki se zanima za vsestranski napredek v Idriji.

Naj čitateljem „C. Glasbenika“ podam nekaj črtic iz pridige, katero je imel pri tej priliki g. dekan in nekaj sličice, katere nam je isti gospod v zasebnem pogovoru povedal o idrijski cerkveni zgodovini.

V mestni župni cerkvi, ki je bila zidana 1628. leta, so sedanje tretje orgle. O prvih se ne dobi zanesljivih podatkov, kdo jih je delal in kake so bile. Vendar se pa nahaja v arhivu spis, ki kaže, kako so naši meščani ljubili orgle. Prvi idrijski beneficiat Anton Bonča je bil obenem tudi organist, nastopil je službo l. 1688. in vstrajal do svoje smrti 30. avgusta 1732. Ob njegovi kratki bolezni so orgle utihle, ker ni bilo nikogar v mestu, da bi ga bil nadomestoval. Umrl je kot pravi „musicus“. Dasi je imel 120 glđ. letne plače

¹⁾ Sprednji rob je oni, ki je bližje organistu, sploh izraz „spredaj“ pomeni oni del, ki je bližje organistu.

Navpična razdalja površine spodnjih tipek I. manuala in površine spodnjih tipek pedala bodi 75 cm, največ 80 cm.

Sprednji rob zgornjih pedalovih tipek bodi 10 cm bolj notri (v igravnik) pomaknjen, kakor pada navpičnica (vertikala) od prednjega roba spodnjih tipek I. manuala.

Pedalne tipke naj padajo (Tastenfall) krog 1,8 cm, prazne morajo teči 5 do 6 mm (Leergang).

Prožna peresa, ki dvigajo tipke, ko pritisk noge odneha, morajo biti v sa j tako močna, da teža 1 kg položena na spodnjo pedalno tipko neposredno pred zgornjo tipko (ali na sprednji rob zgornje tipke), ravno še more tipko pritisniti. K pedalu spada tudi nogavnicca (Balanciertritt) za crescendo in decrescendo vseh registrov (Generalcrescendo) in nogavnicca za odmevno omaro (Sewellkasten).

Nogavnici bodita pravokotnika in čisto ravni, široki najmanj po 12 cm, dolgi po 32 cm. Luknja (skupna) nad njima bodi zelo velika, široka, lok, ki ga opišeta, velik (Weiter Gang); proti pedalni klaviaturi bodita nagnjeni približno v kotu 60°. Med obema nogavnicama bodi 1 cm presledka. Če nogavnici ne stojita na sredi (kar je najbolj ugodno), ampak na strani, morata biti proti organistu obrajeni v primernem kotu, da jih z nogo lahko dobro doseže. Prevlečeni ne smete biti z gumijem ampak s suknom ali „plišem“, da noga mehko prime. Premehko naj nikar ne gresta, seveda tudi ne pretrodo.

kot beneficijant n je dobival še poleg tega kot organist na leto 52 gld. in 40 kr. in 2 sežnja drv, je vendar zapustil solzno dolino tako reven, da mu je njegov prijatelj sodnik Fanton plačal dostojen pogreb iz svojega.

Dne 18. septembra istega leta pride duhoven Anton Cajner osebno v Idrijo se priporočiti za izpraznjeno mesto. Bila je nedelja in rad bi bil maševal, ko pa sliši, da ravno poje Agnus Dei pri veliki maši, a le slabi godalni kvartet spremlja petje, zavije naravnost na koro se vsede za igralnik in spremlja do konca maše petje. Po cerkvi so bili verniki kar elektrizirani, ko so po nekaj mesecih zopet zaslišali orgle. O poldne je že vedela vsa Idrija, da je organist tu in popoldne ob 3 je bila cerkev natlačeno polna in zunaj je stalo nekaj stotin ljudi, ki so radostno poslušali spretno igranje na orgle. V kroniki se bere, da je bil Cajner organist 6 let v Varaždinu, 2 leti v Ljubljani in zadnje leto v Ferdinandeum-u v Gradcu. Moral je biti večš orglavec, žalibog, da je le malo let igral v Idriji, ker je umrl že pred 1740. letom. Druge orgle — ravno sedaj odstranjene — so prišle iz Celja. Mojster je za nje dobil 1389 gld. in 6 kr. a ker so morali okrasiti omaro in še drugo na koro poravnati, stalo je vse 2464 gld. 44 kr., da se je v 2 letih lepo vredilo. A bilo je slabo delo. Že 1784. leta prosi župnik Matija Gnjezda, naj se odstranijo, ali pa povečajo. Popravil jih je isto leto orglarski mojster Josip Kučera iz Ljubljane, enako zopet leta 1810.

Staatsbuchhaltung-a, ki je takrat pregledovala cerkvene račune, pa ni bila za orglarski „sport“ kaj vneta. Leta 1824. so jo prosili naj se orgle korenito popravijo, denarja so nekaj prihranili v ta namen, a ni bilo odgovora na prošnjo ne leta 1825., ne 1826. ne 1827. Tudi drugi faktorji so se čudno obnašali. Poklicali so orglarskega mojstra — imena ne navedemo, če tudi je že davnaj umrl, — da bi napravil načrt za temeljite poprave. Njegovo pismo z dne 9. avgusta 1825 se nahaja tudi še v arhivu in kaj pove? Pravi, da orgle imajo 17 registrov in 864 piščali, od katerih več kot polovica ne poje več. A v istini so imele orgle le 12 registrov, drugi vlaki so bili le zveze s posameznimi registri. Najbrž je mož računati na nevednost ljudi, češ saj nobeden ne ve, kateri register je popolnoma izpeljan, kateri pa je izposojen. Zato je zahteval 224 gld., da vse popravi, kako potrebna je toraj komisija za cerkveno umetnost, ki ima veččake vseh vrst, da strokovnjaški nasvetuje, kako in kaj naj se spremeni, popravi ali dostavi!

Bere se v cerkvenih računih skoraj na vsakih 10 let, da so morali orgle tu ali tam popraviti, a vkljub temu je 7 registrov popolnoma oglušelo in še ostalih pet je pelo, kakor da bi žalovali za preminulimi tovariši. Bil je toraj skrajni čas, da se je novo delo omislilo. G. dekan nam je pravil, da bi bil že davnaj naročil nove orgle, ko bi bil pokojni Gorsič še živ, ker je spoznal, da sedanji g. Milavec hodi po njegovih potih in preizkusil nekatera njegova dela, se je takej pogodil ž njim, naj kakor hitro more napravi večje sedanje delo.

Strokovnjaško ocenjali jih mi ne bomo. Slišimo, da je to storilo spretno pero ljubljanskega veččaka¹⁾. Pribijemo pa sodbo Idrijčanov, ki so glede cerkvene glasbe precej razvajeni. In ta se glasi: To je nekaj posebnega, posamezni registri tako polnofni in kako lepo se glasovi vlijejo v odbrano celoto! V prazni cerkvi se nam zde skoraj malo premočne, ako vse poje, a kadar je cerkev polna vernikov „pleno organo“ ravno prav vse napolni. Greh bi bil, ako bi še kdo iz tujine naročal orgle, ko imamo domačega umetnika. Pokažimo Slovenci, kaj znamo, in ne hodimo v tujino, ko imamo doma boljše, kako bodo tudi naši obrtniki izhajali, napredovali, nove iznajdbe uporabljali, ako ne bo zaslужka in stalnih naročil. Naj se tudi mudri pri kaki cerkvi, par let se lahko počaka, da na vrsto pride. Idrijski dekan nam je pravil, da je čakal 8 let, a se prav nič ne kesa. Prav zadovoljno sta se razšla z g. Milavcem. Milavec je spravil denar, dekan vzel orgle v posest, pa je bilo na obe strani prav. In tako naj boše tudi drugod!

Sv. Križ, pri Kostanjevici. — Če pregledujem starejše številke „C. Glasbenika“, ne najdem nikjer nobenega dopisa iz Sv. Križa; le v zadnji številki je p. Sattnerjeva ocena naših veličastnih orgel. Vzrok temu je brez dvoma to, ker je bilo pri nas do zadnjega časa popolnoma neliturgično petje, da, petje, ki ni spodobno za cerkev. „C. Glasbenik“ pa poročila o takem petju, kaj ne, gospod urednik, ne mara. Ali naj boše tudi v novi cerkvi z veličast-

¹⁾ Radi pomanjkanja prostora oceno prinese naš list šele v bodoči številki. Urednik.

nimi orglami tako slabo petje in orgljanje? Nikakor ne! To je spoznal naš prejšnji organist in je — odstopil. Težavna naloga pevovodje in organista je zadela mene. Že nekoliko izurjen zbor izobrazovalnega društva je postal sedaj cerkveni pevski zbor. Takoj v začetku je moral nastopiti pri dveh novih mašah. Pele so se takrat le bolj lahke skladbe, večinoma vse Foersterjeve: Missa in hon. s. Caec., Veni s. Spiritus, Te Deum (super cantum Mich. Haydn), Tantum ergo P. Ang. Hribarjev. Introitus, Graduale idr. se je recitalo. Po ofertorij-u se je pel prelepi Foersterjev „Ave Maria“ (una voce cum organo). Slovenske pesmi, ki jih poje zbor ob navadnih nedeljah so naslednje: Maše iz Cecilije in „Slava Bogu“, Marijine iz „Slava Brezmadežni“ in Hladnikove (16 Mar.), obhajilne iz „Slava Jezusu“. — Cete počitnice je pomagala pri zboru gđc. Zožja Kerin, učiteljica pri šolskih sestrah de Notre Dame v Trnovem, za kar naj ji bode izrečena iskrena zahvala.

Fr. Govekar, kaplan.

Z Goriškega. Blagovolite, g. urednik,¹⁾ sprejeti od Vam še neznane roke v Vaš cenjeni list naslednje črtice. Dosedaj menda niste še prejeli od mene nobenega dopisa, zato pa se tembolj nadejam Vaše blagohotnosti, ugoditi moji iskreni želji. Pa ne le od mene, sploh od nikogar ne vidim dopisov z Goriškega. Res, tesno je človeku pri sreč, ko vidi, da izginja prva ljubezen, prvo navdušenje.

V naslednjem spisu želim na kratko opisati splošno stanje cerkv. glasbe na Goriškem, navesti vzroke, ki jo ovirajo in slednjič pripomočke, po katerih bi se jo dalo rešiti tesnih spon nevednosti in zanemarjanja. Predvsem bi še prosil dragega bravca, posebno bravca goriške nadškoflje, da bi vstrajal do konca in poslušal moje opravičeno stanje. Ker težko mi je pri sreč, ko pomislim da se že toliko let peha in trudi Cecilijino društvo za le tako skromen sad in napredek. Vem sicer, da ne bode vse to dosti ali nič pomagalo, rad bi dal le duška svojemu sreč.

Je že nad 30 let, odkar je bilo zasejano zrnce cecilijanske ideje v neravno rahlo zemljo. Vzklilo je in pognalo je to zrnce mladike ter rodilo vsaj deloma povoljen sad. Pravim vsaj deloma, ker bi rodilo lahko po tolikem času res že dokaj bogat sad. Koliko se je že pisalo in se še vedno piše o cerkvenem liturgičnem petju, o cecilijanskem idealu in drugih določbah glede cerkvenega petja, a rekel bi, še premalo. Dobro vemo, kaj se pravi liturgično peti, a žalibog, da se tako liturgično petje le premalo kje, vsaj v naši nadškofiji tako malo goji. Žalibog, da so taki kraji le redko nasajeni. Smem reči, da jih v celi Goriški ne dobiš niti 5! Kjer bi človek najprej in najbolj pričakoval liturgičnega petja in kjer bi se moralo ono gojiti v popolni meri, kjer naj bi se zrealili vsi drugi kori goriške nadškofije — tam ne dobiš tega zadoščenja. Mislim namreč stolno cerkev v Gorici. Ne da se sicer tajiti, da, celo priznati mora vsakdo, ki sliši tukajšno stolno petje, da je lepo, umetno a popolnoma liturgično ni. Introita in Communija tu ne pejejo nikdar. (Mogoče imajo kak poseben privilegij?). Ob navadnih nedeljah in drugih manj pomenljivih dnevih, ko ni nadškofa zraven, zmanjka tudi „graduale“ in kakšenkrat tudi „offertorij“. Tako v stolni cerkvi. — Kaj pa po drugih goriških cerkvah? Hvale vredno je petje v samostanu na Kostanjevici. Petje vodi preč. o. Aleksander. Ta velikodušni in požrtvovalni gospod si je izbral lepo število dečkov, koje je toliko naučil in izvežbal, da že brez vsakih težav pejejo pri slovesni službi božji, kot take so se izkazali n. pr. pri vstajenju o Vel. noči v cerkvi, kakor tudi pri procesiji z lepimi evharističnimi pesmicami.

(Dalje.)

Razne reči.

— Pij X. in kongres za cerkveno glasbo v Pisi. Od 17. do 20. oktobra se bode vršil v Pisi drugi kongres italijanskih Cecilijinih društev. Generalnemu predsedniku p. Ambrožu Amelli je poslal papež Pij X. po svojem državnem tajniku nastopno pisanje: „Vest

¹⁾ Sprejeli smo ta dopis, četudi se nam dozdeva, da mladi dopisnik — poln ognja in oduševljenja — nekoliko preveč črno gleda obstoječe razmere. Zlasti se nam zdi, da ni toliko uvaževal zaprek, ki jih je v tem pogledu treba premagati, dostikrat z največjim naporom. Mislimo da se ni žalila v dopisu nobena oseba! Če se pa o stvari otvori — diskusija v našem listu, bo to popolnoma prav. Tudi mi opazujemo, da so se zadnji čas ohladili na Primorskem sodrujniki za naš list. In vendar je list tako vaš kot naš. Uredništvo.

o drugem cerkvenoglasbenem kongresu Cecilijinih društev, ki ste jo naznanili svetemu Očetu, ga je vzveselila, ker vidi v tem močno sredstvo, da se bode kmalu udeleževala izza početka njegovega pontifikata toliko negovana preosnova cerkvene glasbe in petja. Program kongresa se bavi s tem, kar je potrebno in vsebuje resnično praktična pravila. Ne bo se samo govorilo o tem, kaj se je doslej na polju preosnove zvršilo, ampak gre se za to, da se ljudje opomnijo, da bodo na začrtanem potu vstrajno hodili, da se gibanje zanese v najsrajnejše kraje, v najbolj oddaljene župnije . . .“ To kaže, da sveti Oče še vedno preosnovo cerkvene glasbe z isto vnemo, z isto marljivostjo priporoča in da je naša dolžnost, da ga na tem polju z vsemi močmi podpiramo.

Č. g. Frančišek Kimovec, doslej prefekt v kn. šk. Alojzijevišču v Ljubljani, je sprejet kot kaplan v rimsko gostišče S. Maria dell Anima za dobo dveh let. Odhajajočega vrlega našega sodelavca bodo spremljale v večno mesto tople naše simpatije, dobro vedoč, da nas i v Rimu ne pozabi, in da bode, ko se povrne v domovino, še bolj vneto deloval v prilog cerkveni glasbi. Gospod odide koncem meseca oktobra na svoje novo mesto.

— Orglarsko šolo Cecilijinega društva v Ljubljani obiskuje letos zopet dvajset učencev. Med novosprejetimi so sledeči: Lessiak Ernest Herman iz Ljubljane, Pirc Anton iz Žužemberka, Premru Franc z Vrhpolja pri Vipavi, Ravnik Anton iz Boh. Bistrice, Snój Jožef s Črnuč, Škrjanec Ivan iz Trzina in Štempihar Andrej iz Cerkljan na Gorenjskem. — Poučujejo pa sledeči čč. gg.: Fran Ferjančič, podvodja v semenišču (liturgiko in zgodovino cerkvene glasbe dve, in figuralno petje dve uri na teden); Fran Kimovec, prefekt v Alojzijevišču (koralno petje dve uri na teden) in Stanko Premrl, vodja glasbe v stolnici (harmonijo štiri, kontrapunkt eno, klavir pet in orgle štiri ure na teden.)

Ker se vsako leto v orglarsko šolo oglašča zelo veliko število novih učencev, (letos se jih je oglasilo za vsprejem: dvaindvajset), a ker se radi tukajšnjih majhnih šolskih prostorov ne more vsem prosivcem takoj ugoditi in se je potemtakem treba držati določenega stalnega števila (20) vseh šolo obiskujočih učencev, svetujemo vsakomur, ki bi prihodnje leto ali pozneje kdaj želel vstopiti v našo cerkvenoglasbeno šolo, naj se že pred vstopom (ali v kaki glasbeni šoli ali pri kakem spretnem organistu) uči igrati klavir, oz. harmonij ali orgle.

Tudi iz splošne glasbene teorije naj bi vsakateri prosivec imel nekoliko znanja. Da se vsprejemajo le tisti, ki imajo dober posluš, je samoposebi umevno; a v bodoče bomo kakor smo že letos dajali prednost zlasti še onim, ki so že mutirali. Ker se semtertje oglašajo tudi štajerci, Korošci in Goričani, opozarjamo na to, da imajo prednost Kranjci. Končno omenjamo še to, da ima orglarska šola namen, izobraževati in vzgajati praktične organiste, t. j. glasbenike, ki se bodo po končanih študijah posvetili organistovskemu poklicu in ki stremijo potem, da bi se po Slovenskem, ne le v mestih in trgih, ampak tudi po vaseh in pri vsakem bogoslužju vršila prava cerkvena glasba po določilih sv. Cerkve.

Vodstvo orgl. šole.

— Dne 24. julija t. l. je umrl g. Jožef Rott, župni organist in pevovodja v Zagorju ob Savi, brat ondotnega vč. g. župnika in skladatelja Gotarda Rotta. Pokojnik je bil rojen l. 1858. v Ljubljani ter je orglarsko šolo v prvem letu l. 1878. dovršil. Služboval je kot organist v Gor. Logatcu, na Čatežu pri Brežicah, v Krškem, v Preski pri Medvodah, v Dolu pri Ljubljani, zopet v Logatcu, nato v Vel. Laščah, v Borovljah na Koroškem in zadnjih pet let v Zagorju ob Savi. — Njegovega pogreba dne 26. julija t. l., ki ga je vodil vč. g. Matej Rihar, dekan iz Šmartinega pri Litiji ob asistenci 8 duhovnikov, se je udeležila vsa gospóda kakor tudi vsa društva iz Zagorja ter mnogo ljudstva iz bližnje in daljne okolice. R. l. P.

— Službo organista in pevovodje pri župnijski cerkvi sv. Petra in Pavla v Zagorju ob Savi je ondotno vč. cerkveno predstojništvo poverilo g. Leopoldu Zupinu, doslej organistu v Št. Jerneju na Dolenjskem, ki je omenjeno službo nastopil dne 18. avgusta t. l.

Listnica uredništva.

G. L. Z. v Z. — Vaše poročilo pride v bodoči številki. Za ta list ni bilo več mogoče. Hvala lepa za poslano. Ne pozabite nas! Zdravi i srečni!

Današnjemu listu je pridejana 10. štev. prilog.

Odgovorni urednik lista dr. Andrej Karlin. — Odgovorni urednik glasb. priloge Stanko Premrl. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadrúžna tiskarna v Ljubljani.